

PEIPSIÄÄRE VALLA
EELARVESTRAATEEGIA
AASTATEKS 2025–2028

SISUKORD

SISSEJUHATUS.....	3
1. SOTSIAALMAJANDUSLIK KESKKOND	4
1.1 Eesti majanduskeskkond	4
1.2 Ülevaade Peipsiääre valla elanikkonnast ja lähiaastate arengusuundadest	5
2. EELERVESTRAATEEGIA AASTATEL 2025- 2028.....	7
2.1 Põhitegevuse tulud	7
2.2 Põhitegevuse kulud	9
2.3 Investeermistegevus	11
2.4 Finantseerimistegevus.....	13
2.5 Sõltuv üksus.....	14
2.6 Arvestusüksus	15
3. KOKKUVÕTE.....	17

SISSEJUHATUS

Peipsiääre valla eelarvestrateegia on koostatud vastavalt kohaliku omavalitsuse finantsjuhtimise seaduse (edaspidi KOFS) §20 ja kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse (edaspidi KOKS) § 372 alusel. Eelarvestrateegia koostatakse arengukavas sätestatud eesmärkide saavutamiseks, et planeerida kavandatavate tegevuste finantseerimist järgnevatel neljal aastal. Arengukava koos eelarvestrateegiaga on aluseks kohaliku omavalitsuse üksuse eelarve koostamisel, kohustuste võtmisel, varaga tehingute tegemisel, investeeringute kavandamisel ning investeeringuteks toetuse taotlemisel. Iga-aastane valla eelarve, arengukava ja eelarvestrateegia peavad olema seoses ja üksteist toetama. Eelarvestrateegia on kooskõlas kehtiva arengukavaga.

KOFS näeb ette, et eelarvestrateegias tuleb eraldi välja tuua olulisemad investeeringuobjektid koos kogumaksumuse prognoosi ja võimalike finantseerimisallikatega.

Eelarvestrateegia kohustuslikuks osaks on rahandusministri määrusega kinnitatud vormidel eelarveandmed strateegia perioodi kohta.

Andmed on esitatud Rahandusministeeriumi poolt kinnitatud tabelis, kus on eelmise majandusaasta tegelikud, jooksva aasta eeldatavad ja aastateks 2025-2028 prognoositavad põhitegevuse tulud, eeldatavad põhitegevuse kulud, investeerimistegevuse eelarveosa olulisemad tegevused ja investeeringud koos kogumaksumuse prognoosi ja võimalike finantseerimisallikatega, eeldatav finantseerimistingute maht ning likviidsete varade muutus.

Peamised põhimõtted eelarvestrateegia koostamisel on:

- valla jätkusuutlikkuse ja finantsvõimekuse säilitamine;
- põhitegevuse kulude kasv peab olema väiksem, kui põhitegevuse tulude kasv;
- positiivne tulem, mis võimaldab lisaks laenude tagasimaksetele panustada vahendeid investeerimistegevusse;
- toetusrahade kaasamine investeeringuteks;
- finantsdistsipliini tagamise meetmetest tuleb kinni pidada.

1. SOTSIAALMAJANDUSLIK KESKKOND

1.1 Eesti majanduskeskkond

2024. aasta kevadel esitas Rahandusministeerium oma kodulehel kevadise majandusprognoosi (tabel 1). Eesti majandus langes 2023. aastal 3% ja seejuures langes suure osa tegevusalade lisandväärtus. Samas kasvas jooksevhinnas SKP 4,6%. Eesti ettevõtete ja majapidamiste kindlustunne on väike, kuid viimastel kuudel on mõnes sektoris olnud ka kindlustunde paranemise märke. Prognoos näitab, et selle aasta kokkuvõttes jääb majanduse reaalne maht enam-vähem 2023. aasta tasemele, kuid majandus pöördub aastases võrdluses kasvule selle aasta teises pooles, kui peaksid paranema nii välisnõudlus kui ka majapidamiste tarbimisvõimalused. 2025. aastaks prognoositakse 3,3protsendilist majanduskasvu. Järgmistel aastatel on kasv aeglasem kui 3%.

Töötus kasvab, kuid töötuse suurt hüpset me tõenäoliselt ei näe. Arvestades majanduslangust, võib tööturu olukorda pidada rahuldavaks. Töötajate arv on langenud alates 2023. aasta keskpaigast ning töökohtade arvu langus on olnud suurim tööstuses ja ehituses. 2024. aastaks prognoositakse hõivatute arvu langust 0,3% võrra ja tööpuuduse mõõdukat kasvu. Tööpuudus stabiliseerub prognoosiperioodi lõpuks oma normaaltasemele 6% lähedusse. Palgakasv aeglustub tänavu, kuid püsib vaatamata nõrgale majanduskasvu väljavaatele siiski suhteliselt kiire. Alates 2025. aastast kasvab keskmine palk nominaalse majanduskasvuga sarnases tempos.

Eratarbimine peaks 2024. aastal kasvule pöörduma. Palgakasv taandub 2024. aastal küll 6% juurde ja on järgmistel aastatel 5% lähedal, kuid see on märgatavalt kiirem hinnakasvust. Alates 2024. aasta teisest poolest hakkavad oodatavalt vähenema ka laenuintressimaksud, mis jätab majapidamistele rohkem raha muudeks kulutusteks. Aasta teises pooles peaks ka tööturul hakkama olukord paranema, mis toetab majapidamiste kindlustunnet. 2024. aasta kokkuvõttes jääb tarbimise kasv veel tagasihoidlikuks, kuid kiireneb 2025. aastal oluliselt.

Energiahindade alanemine ja sisemaise hinnasurve järk-järguline taandumine hoiab inflatsiooni aeglustumistrendil. Selle aasta kevadel taandub inflatsiooniarvestusest välja aastataguste energialeevendusmeetmete mõju ja energiahinnad pöörduvad langusesse, tuues kaasa inflatsiooni aeglustumise. Lähikuudel jätkub ka toiduainete hinnatõusu järk-järguline pidurdumine. Alusinflatsioon aga eriti ei aeglustu. 2024. aasta tarbijahindade kasvuks prognoositakse 3,4%. Järgmistel aastatel aeglustub inflatsioon veelgi.

Rahandusministeeriumi käesoleva ja järgnevat aastate eelarvepositsioon on tugevalt mõjutatud eelarvestrateegia veel jõustumata otsustest. Prognoosi põhistsenaarium sisaldab üksnes seadustatud maksumuudatusi ja konkreetselt teadaolevaid kuluotsuseid, mis koos makromajanduse muutustega suurendavad eelarvepuudujääki sel aastal 1,4 miljardi euronni ehk 3,5%ni SKPst ning järgmisel aastal 5,3%ni SKPst. Sügav, 5% lähedane, defitsiit püsib prognoositavalt kogu prognoosiperioodi jooksul. Prognoosi lisastsenaariumis on arvestatud kõigi väljakuulutatud meetmete rakendamisega planeeritud mahus, mis vähendab puudujääki 2025. aastal 2,6%ni SKPst ning 0,8%ni SKPst 2028. aastaks. 2024. aasta eelarvega võrreldes ulatub puudujääk 0,6% võrra SKPst suuremaks maksutulude aeglasema kasvu ning suurenenud investeerimismahu tõttu.

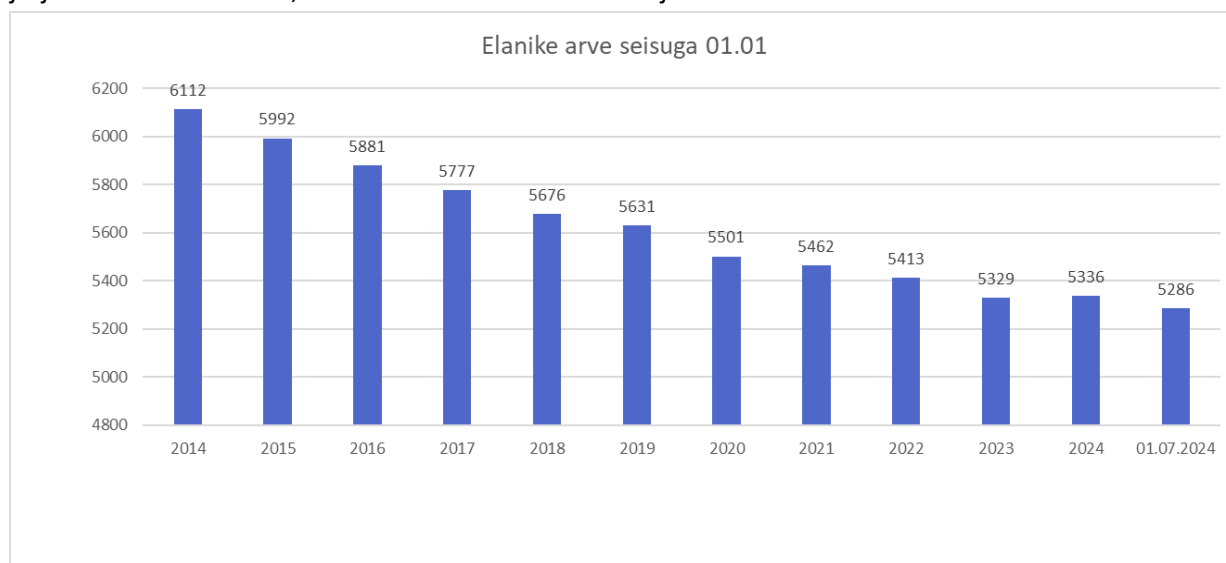
Tabel 1 Prognoosi põhinäitajad

	2023 tegelik	2024 prognoos	2025 prognoos	2026 prognoos	2027 prognoos	2028 prognoos
Realse SKP aastakasv %	-3,0	0,0	3,3	2,8	2,5	2,5
Tööpuudus %	6,4	7,2	6,7	6,3	6,2	6,1
Inflatsioon %	9,2	3,4	2,5	2,1	2,0	2,0
Palgakasv %	11,5	6,0	5,1	5,0	4,8	4,8
Valitsussektori:						
tulud kokku (mln eurot)	15 127	16 486	16 310	17 099	17 699	18 616
kulud kokku (mln eurot)	16 406	17 849	18 528	19 244	19 946	20 619
ülejäak/puudujääk (mln eurot)	-1 279	-1 363	-2 218	-2 145	-2 247	-2 002
nominaalne eelarvepositsioon (% SKP)	-3,4	-3,5	-5,3	-4,9	-4,9	-4,2
struktuurne eelarvepositsioon (% SKP)	-1,3	-1,0	-3,8	-4,1	-4,6	-4,3
võlakoormus (% SKP)	19,6	22,6	27,1	30,9	33,9	35,9
reserv kokku (% SKP)	9,3	7,8	7,3	7,2	7,1	6,7

Allikas: Rahandusministeeriumi kevadine prognoos 2024

1.2 Ülevaade Peipsiääre valla elanikkonnast ja lähiaastate arengusuundadest

Peipsiääre vallas on 89 asustusüksust sh Kallaste linn, Alatskivi, Kolkja, Kasepää ja Varnja alevik ning 84 küla, millest suuremad on Koosa, Vara ja Pala külad. Enam kui pool rahvastikust elab 10 suuremas asustusüksuses. 2024. aasta alguses elas Peipsiääre vallas 5336 elanikku (joonis 1). Elanike arv on viimase kümne aasta jooksul järjekindlalt vähenenud, kuid 2023 aastal toimus kasv ja elanikkond suurenes 7 inimese võrra.

Joonis 1. Rahvaarv Peipsiääre vallas 2014-2024 Rahvastikuregistri andmetel

Rahvastik küll vananeb, lähimal kümnendil väheneb tööealiste osakaal, kuid samas on viimastel aastatel tõusnud kuni 18-aastaste noorte (16,9% seisuga 01.01.2024) osakaal (tabel 2). Käesoleva poolaasta jooksul on aga toimunud nimetatud vanuserühmas elanikkonna vähenemine 44 inimese ehk ligi 5% ulatuses. Kogu

elanikkond on 2024.aasta kuue kuu jooksul vähenenud 50 elaniku võrra ehk 1% ulatuses. Poole aastaga on sündinud ainult 15 uut vallakodanikku (2023 aastal sündis 45 last). Üle 65-aastased moodustavad valla elanikest 24,7% (seisuga 01.01.2024) ja see on tõusnud 25,7%-le jooksval poolaastal.

Valla arengus on olulisemad tegurid elanike arv, valla maksumaksjate arv ja keskmine brutopalk.

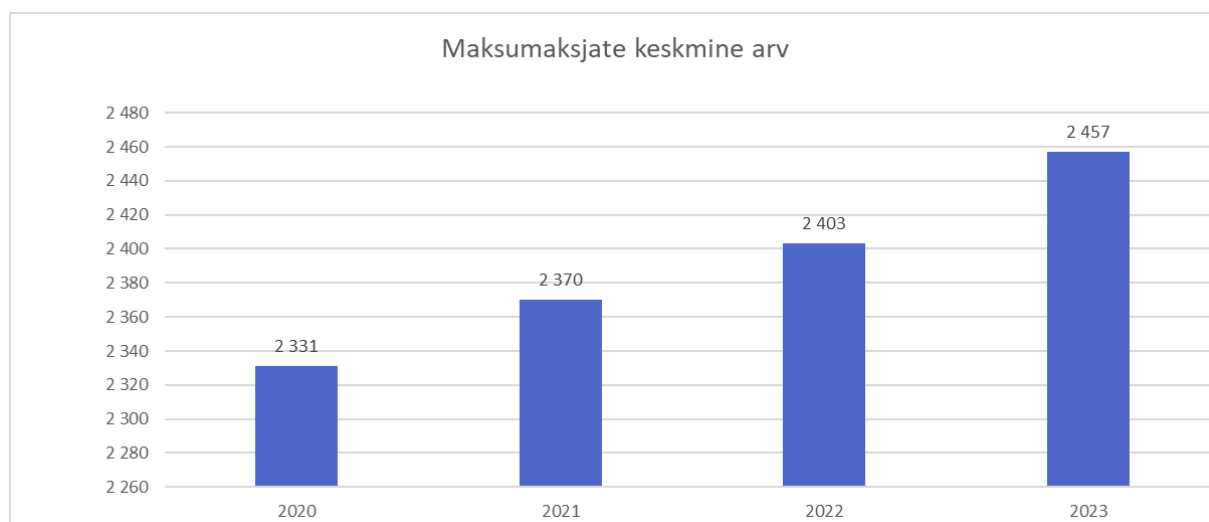
Tabel 2 Elanike vanuseline jaotus Peipsiääre vallas

	01.07.2024	01.01.2024	01.01.2023	01.01.2022
18-aastased ja nooremad	857	901	836	786
19-64 aastased	3069	3119	3095	3131
65-aastased ja vanemad	1360	1316	1398	1496
Kokku	5286	5336	5329	5413

Elanike arvu vähenemine ning vananemine mõjutab vallas pakutavaid avalikke teenuseid.

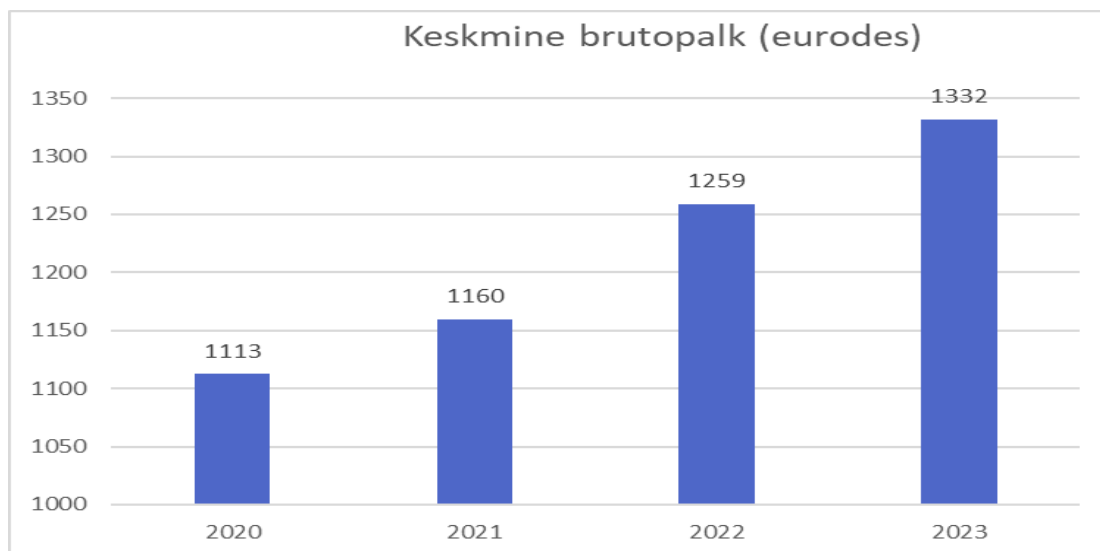
Peipsiääre vald on suutnud vaatamata demograafilise olukorra halvenemisele säilitada finantsvõimekuse rahuldava taseme ja panustada vallale vajalike investeeringute teostamise. Hoolimata maapiirkonnale omastest majandusprobleemidest on ettevõtlusaktiivsus vallas püsinud stabiilne.

Rahandusministeeriumi andmetel on maksumaksjate keskmine arv aastatel 2020-2023 järjekindlalt tõusnud. (joonis 2). Võrreldes 2022 ja 2023 aasta andmeid, siis on kasv 54 inimest ehk 2,2%. Seega oli 2023-ndal aastal maksumaksjate arv tõusutrendis, mis valla rahalisele seisule mõjus positiivselt.

Joonis 2 Maksumaksjate keskmine arv aastatel 2020-2023 Peipsiääre vallas (allikas Rahandusministeerium)

Kohalike omavalitsuste füüsilise isiku tulumaksu laekumine kasvas I poolaastal 11,7 protsenti. Peipsiääre valla füüsilise isiku tulumaksu laekumine on võrreldes eelmise aasta sama perioodiga kasvanud 10,2%. Rahandusministeeriumi andmetel oli 2023 aastal keskmine palk Peipsiääre vallas 1332 eurot ehk 2022 aastaga võrreldes on kasvanud 73 euro võrra ehk 5,8%.

Joonis 3 Keskmine brutopalk Peipsiääre vallas (allikas Rahandusministeerium 2024)

Minuomavalitsus.ee statistilised andmed näitavad, et Peipsiääre valla elaniku keskmine sissetulek oli 2023.aastal 1480 eurot, kusjuures Eesti keskmine samal ajal 1671 eurot. Seega saab meie valla elanik keskmiselt 13% väiksemat sissetulekut.

2. EELERVESTRAATEEGIA AASTATEL 2025- 2028

Eelarvestrateegia koostamise aluseks on arengukava investeringute ja tegevuste kava, mille alusel on planeeritud järgmise nelja aasta strateegilised eesmärgid:

- säilitame ja parendame, keskkonnasäästlik ja tark majandamine;
- kvaliteetsed ja kaasaegsed avalikud teenused, mis on kõigile kättesaadavad;
- kaasaegne ja optimeeritud haridus- ja kultuuriasutuste koostöövõrgustik ning piirkonna kultuuriline eripära on hoitud ja väärtustatud;
- kvaliteetne ja optimaalne heaolu- ja sotsiaalteenuste võrgustik;
- keskkonnasõbralik taristu ning atraktiivne avalik ruum.

2.1 Põhitegevuse tulud

Valla tulubaas sõltub ümbritsevast majanduskeskkonnast ning riigi eelarve- ja regionaalpoliitikast. Eesti kohalike omavalitsuste finantsautonoomia on väike. Enamus tuludest otsustatakse keskvalitsuse tasandil rahastamismudelite kaudu. Kõige otsesemat mõju tulubaasile omavad valla elanike arv ja tööturul toimuvad muutused, kuna tööturu seisukorrast sõltub otseselt valla suurima tuluallika füüsilise isiku tulumaksu laekumine.

KOFS-i järgi jagunevad tulud põhitegevuse ja investeerimistegevuse tuludeks. Põhitegevuse alla kuuluvad kõik maksutulud, tulud kaupade ja teenuste müügist, sihtotstarbelised toetused tegevuskuludeks, mittesihtotstarbelised toetused ja muud tegevustulud. Maksutulud koosnevad füüsilise isiku tulumaksust, maamaksust ja kohalikest maksudest. Tulud kaupade ja teenuste müügist koosnevad riigilõivudest,

haridusteenuste müügist teistele omavalitsustele, valla allasutuste omatuludest ning üüri- ja rendituludest. Saadavad toetused tegevuskuludeks koosnevad toetusfondi eraldistest ja muudest saadud toetustest tegevuskuludeks. Muud tegevustulud koosnevad ressursitasudest, trahvidest ja muudest eelpool nimetatavate tuludest.

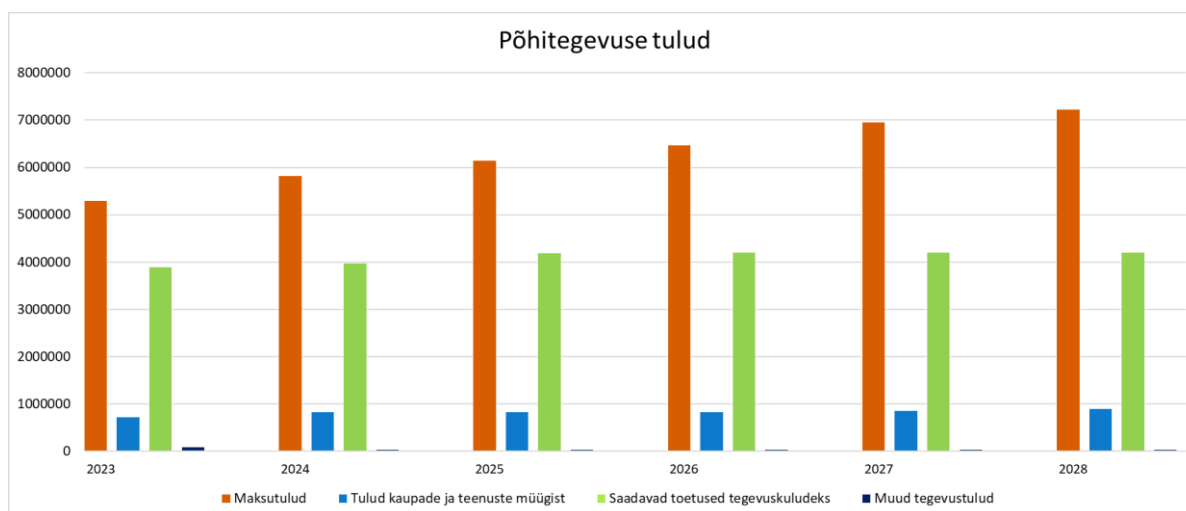
Põhitegevuse tulude (tabel 3) prognoosimisel on arvestatud :

- tulumaksu laekumise kasvuks on prognoositud 4-6% aastate lõikes
- maamaksu laekumise tõusu aastal 2024 10% võrreldes 2023 aastaga, edasi 15-20% kasv
- tulud kaupade ja teenuste müügist püüame hoida stabiilsena, kasvu pole prognoositud
- riigieelarvelised eraldised - tasandusfond ja toetusfond on planeeritud 2024 aasta tasemel
- muud tegevustulud on planeeritud 2024 aasta mahus

Tabel 3 Põhitegevuse tulud 2023-2028 eurodes.

	2023 täitmine	2024 eeldatav täitmine	2025 eelarve	2026 eelarve	2027 eelarve	2028 eelarve
Põhitegevuse tulud kokku	9 980 030	10 642 913	11 189 000	11 529 000	12 029 000	12 355 000
Maksutulud	5 286 797	5 817 200	6 140 000	6 470 000	6 950 000	7 220 000
sh tulumaks	4 973 250	5 460 200	5 720 000	6 000 000	6 400 000	6 650 000
sh maamaks	311 867	357 000	420 000	470 000	550 000	570 000
sh muud maksutulud	1 680	0	0	0	0	0
Tulud kaupade ja teenuste müügist	715 441	830 888	830 000	830 000	850 000	900 000
Saadavad toetused tegevuskuludeks	3 891 939	3 965 825	4 190 000	4 200 000	4 200 000	4 200 000
sh tasandusfond	1 075 363	1 448 370	1 450 000	1 450 000	1 450 000	1 450 000
sh toetusfond	2 579 639	2 359 764	2 400 000	2 400 000	2 400 000	2 400 000
sh muud saadud toetused tegevuskuludeks	236 937	157 691	340 000	350 000	350 000	350 000
Muud tegevustulud	85 853	29 000	29 000	29 000	29 000	35 000

Eelarvestrateegia perioodi 2025-2028 tulud kasvavad keskmiselt aastati 4-5 % (tabel 3).

Joonis 4 Põhitegevuse tulud eurodes eelarvestrateegia perioodil

Põhilise osa eelarve sissetulekutest moodustavad maksutulud ja saadavad toetused tegevuskuludeks. Füüsilise isiku tulumaks on valla suurim tuluallikas. Tulumaksu laekumist mõjutavad maksumaksjate arv, keskmine palk ning riigipoolsed tulumaksu jaotusmeetodika muutused. 2024.aasta riigieelarves prognoositakse kohalikele omavalitsustele umbes 10% tulumaksu laekumise kasvu. Peipsiääre vallal on tulumaksu laekumise kasv olnud 10,8% (2023 võrreldes 2022 aastaga) ja 2024 I poolaasta kasv on olnud 11,3%. Selline kiire kasv hakkab kindlasti pidurduma, sest järgnevatel aastatel ootavad ees maksutõusud ja eelarvekärped. Vallale eelarvesse laekub maksumaksjate tulu, kelle Maksu- ja Tolliameti peetavasse maksukohustuslaste registrisse kantud elukoht on 1. jaanuari seisuga Peipsiääre vald.

Alates 01.01.2024 laekub omavalitsusele füüsiliste isikute makstud tulumaksust:

- 11,89% füüsilise isiku maksustatavast tulust (eelnevatel aastatel oli määr 11,96%) ning

-2,5% füüsilise isiku riiklikust pensionist (lisandus 2024.aastast).

Maamaks on maa maksustamise hinnast lähtuv maks, mis laekub täies mahus omavalitsusüksuse eelarvesse. Eelarvestrateegia perioodil on planeeritud maamaksu laekumise suurenemist 6-7% ulatuses. Tulud kaupade ja teenuste müügist koosnevad riigilõivudest, haridusteenuste kohatasudest, valla allasutuste omatuludest ning üüri- ja rendituludest. Saadavad toetused tegevuskuludeks on eraldised riigieelarve tasandus- ja toetusfondist. Tasandusfondi eesmärk on ühtlustada omavalitsuste võimalusi avalike teenuste osutamisel. Toetusfond, so eraldised konkreetsete tegevuste katteks – hariduskulude, koolieelsete lasteasutuste õpetajate tööjõukulude toetus, toimetulekutoetus, noorte huvihariduse ja -tegevuse toetus, rahvastikutoimingute hüvitis, teede korrashoid. Tasandus- ja toetusfond on kavandatud eelarvestrateegias 2024.a tasemel. Toetusfondi eraldised sõltuvad riigieelarvest. Muud saadavad toetused on erinevate riigiasutuste sihtotstarbelised toetused ja projektipõhised toetused rahastamise meetmetest. Strateegia koostamisel on nimetatud toetused arvestatud tõusutrendis võrreldes 2024.aastaga (antud aasta prognoos oli äärmiselt tagasihoidlik ja loodetavasti täitub kahekordselt). Muude tegevustulude all on kajastatud vee erikasutustasu, saastetasu, saadud trahve ja muid eelpool nimetatud tulusid. Muude tegevustulude osas tõusu ette pole näha, tulud jäävad 2024.a tasemele.

2.2 Põhitegevuse kulud

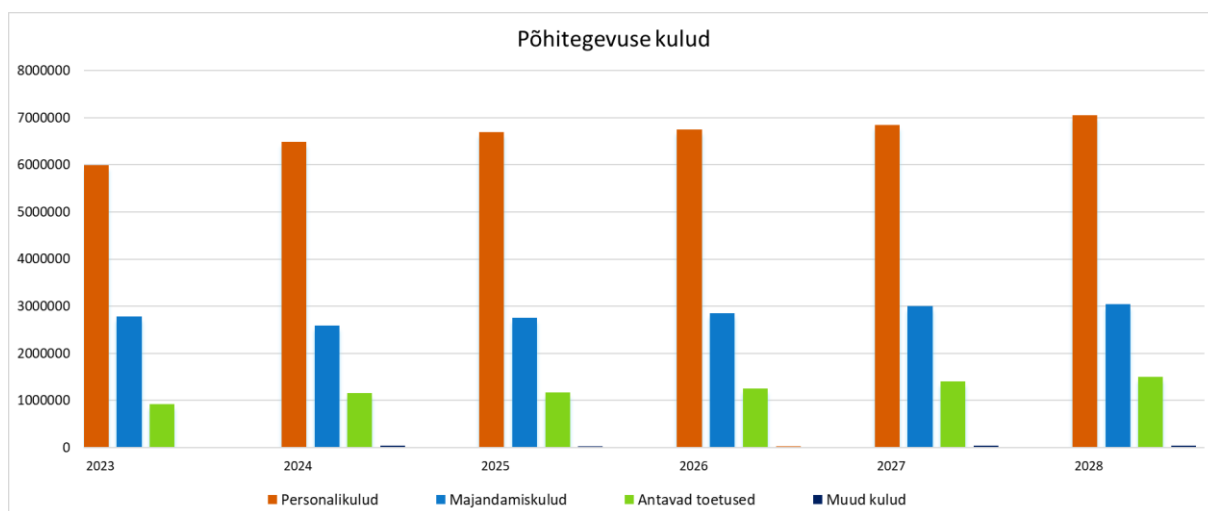
Põhitegevuse kulud on valla poolt antavad toetused tegevuskuludeks ning personali-, majandus- ja muud kulud. Antavad toetused on tegevus- ja projektitoetused mittetulundusühingutele ja teistele organisatsioonidele ning sotsiaaltoetused (tabel 4). Sotsiaaltoetusteks makstav maht on kasvanud pea kahekordseks. Toimunud on ka arvestuses meetodiline muudatus, kuna eelnevatel aastatel kajastati nimetatud toetusi majandamiskulude all. Alates 01.07.2023 liikusid hooldusreformiga seoses toetused personaalse arvestuse alla ja see muutis kulude kajastamise raamatupidamises.

Põhitegevuse kulude samal tasemel hoidmiseks aastatel 2024-2028 tuleb leida valla hallatavate asutuste ühise ökonoomsema majandamise võimalused, juhtimiskulude ülevaatamine, alaeelarvete sisemiste ressursside leidmine, valla varaga seotud kulude alandamine, mittevajaliku vara võõrandamine, energiasäästu meetmete rakendamine.

Tabel 4 Põhitegevuse kulud aastatel 2023-2028

	2023 täitmine	2024 eeldatav täitmine	2025 eelarve	2026 eelarve	2027 eelarve	2028 eelarve
Põhitegevuse kulud kokku	9 694 453	10 268 605	10 697 910	10 878 920	11 287 700	11 640 000
Antavad toetused tegevuskuludeks	920 965	1 155 750	1 170 000	1 250 000	1 400 000	1 500 000
Muud tegevuskulud	8 773 488	9 112 855	9 477 910	9 628 920	9 887 700	10 140 000
sh personalikulud	5 987 885	6 482 520	6 700 000	6 750 000	6 850 000	7 050 000
sh majandamiskulud	2 783 744	2 585 835	2 749 600	2 850 000	3 000 000	3 050 000
sh muud kulud	1 859	44 500	28 310	28 920	37 700	40 000

Tabelis 4 on näha kulude kasv 6% ulatuses võrreldes 2024 aastat 2023 aastaga. Personalikulude suurenemine oli nimetatud perioodil 8,3%. 2023 aastal tõusid pedagoogiliste töötajate töötasud ning ühtlasi tõsteti valla kõigi ametnike töötasusid. 2024.aastal on palgatõus pidurdunud 3,3 %-le ja tulevastel aastatel on suurenemine planeeritud ainult 1-2% ulatuses.

Joonis 5 Põhitegevuse kulud eurodes eelarvestrateegia perioodil

Majandamiskulusid on kärbitud 7% ulatuses võrreldes 2024.aastat 2023.aastaga. Oleme majandanud äärmiselt kokkuhoidlikult, kuid arvestades aktsiisi- ja käibemaksu tõusu, lisanduvat automaksu, jne on kavandatud 2025.aastaks 6,3% majanduskulude kasv.

Põhitegevuse tulem võrdub põhitegevuse tulude ja põhitegevuse kulude vahega. Kohalike omavalitsusüksuste finantsjuhtimise seaduse järgi on põhitegevuse tulemi väärtuseks lubatud ainult null või positiivne summa. Eelarvestrateegia perioodil võib kahel mittejärjestikusel aastal kavandada põhitegevuse tulemit lubatavast väärtusest väiksemana. Negatiivse põhitegevuse tulemi väärtus tähendab, et omavalitsus ei suuda katta jooksvate tulude arvelt jooksvaid kulusid. Samas võimaldab see muudatus suunata mingil perioodil täiendavalt likviidseid varasid põhitegevuse kulude katteks.

Peipsiääre valla põhitegevuse kuludest (joonis 5) on suurima osakaaluga eelarvestrateegia perioodil personalikulud, moodustades tegevuskuludest ligikaudu 63%, järgnevad majandamiskulud 25,3%, antavad toetused 11,5% ning muud tegevuskulud ligikaudu 0,2%. Oluline kasv on olnud toetuste maksmisel.

2.3 Investeermistegevus

Investeermistegevuse eelarve koosneb investeermistegevuse tuludest ja investeermistegevuse kuludest. Tuludeks on põhivara müük, saadavad toetused põhivara soetuseks, osaluste ning muude aktsiate müük, tagasilaekuvad laenud ja finantstulud. Investeermistegevuse eelarve kuludeks on põhivara soetus, põhivara soetuseks antav sihtfinantseerimine, osaluste ning muude aktsiate soetus, antavad laenud ja finantskulud. Investeeringute finantseerimiseks on võimalik kasutada kolme allikat: omavahendeid, laenude võtmist ning toetusi. Üldjuhul nõuavad toetused ka omaosaluse olemasolu.

Eelarve tulud ja kulud on arvestatud selliselt, et vallal oleks piisav investeeringuvõime. Investeermise võimekus peaks olema selline, et eelarve tulem tagab eelnevalt võetud laenude teenindamise ja uute investeeringute teostumise. Tulenevalt laenude tagasimaksetest ei ole vaba raha piisavalt, et ehitada suuremaid objekte omavahenditest. Nende käiku andmiseks tuleb võtta täiendavat laenu või leida teisi võimalusi.

Tabel 5 Investeermistegevus aastatel 2023-2028 eurodes

Peipsiääre vald	2023 täitmine	2024 eeldatav täitmine	2025 eelarve	2026 eelarve	2027 eelarve	2028 eelarve
Investeermistegevus kokku	-795 450	-559 500	-455 000	-609 600	-674 500	-778 500
Põhivara müük (+)	95 055	300 000	280 000	240 000	240 000	121 000
Põhivara soetus (-)	-951 526	-807 304	-755 400	-860 000	-945 000	-835 000
<i>sh projektide omaosalus</i>	-604 759	-435 000	-395 400	-500 000	-555 000	-540 000
Põhivara soetuseks saadav sihtfinantseerimine (+)	346 768	417 304	360 000	360 000	390 000	295 000
Põhivara soetuseks antav sihtfinantseerimine (-)	-95 098	-225 000	-90 000	-90 000	-90 000	-90 000
Osaluste ning muude aktsiate ja osade müük (+)	0	0	0	0	0	0
Osaluste ning muude aktsiate ja osade soetus (-)	0	0	0	0	0	0
Tagasilaekuvad laenud (+)	0	0	0	0	0	0
Antavad laenud (-)	0	0	0	0	0	0
Finantstulud (+)	199	600	400	400	500	500
Finantskulud (-)	-190 847	-245 100	-250 000	-260 000	-270 000	-270 000

Investeermistegevuse eelarve on kogu strateegia perioodil negatiivne, st kulud ületavad investeermistegevuseks saadavaid tulusid. Põhivara soetuseks saadav sihtfinantseerimine on toetused, millede laekumine sõltub konkreetsest projektist.

Finantstulud ja –kulud on intressitulud ja –kulud. Finantskulude kasv tuleneb vajadusest võtta laenu ja 2023 aasta Euribori kiirest kasvust. Kuna strateegia perioodil on planeeritud võlakooormuse minimaalne suurenemine, siis peaksid stabiilsena püsima ka valla poolt tasutavad intressimaksed. Euribori langemine võtab aega ja ekspertide arvamusel ta enam nii madalat taset ei saavuta, kui eelnevatel aastatel. Investeeringute tegemise võimekus sõltub valla omafinantseerimise võimekusest.

Eelarvestrateegias on arvestatud järgmiste arengukavas sisalduvate projektide teostamine, esitatud on hinnangulised summad.

Tabel 6 Investeeringud valdkondade ja tuluallikate lõikes 2024-2028

Investeeringuobjektid* (alati "+" märgiga)	2024 eeldatav täitmine	2025 eelarve	2026 eelarve	2027 eelarve	2028 eelarve
01 Üldised valitsussektori teenused	35 000	35 000	50 000	50 000	120 000
<i>sh toetuse arvelt</i>					
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	35 000	35 000	50 000	50 000	120 000
02 Riigikaitse	0	0	0	40 000	0
<i>sh toetuse arvelt</i>					
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>				40 000	
03 Avalik kord ja julgeolek	0	0	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>					
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>					
04 Majandus	502 350	600 000	600 000	150 000	150 000
<i>sh toetuse arvelt</i>	270 000	360 000	360 000	100 000	100 000
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	232 350	240 000	240 000	50 000	50 000
05 Keskkonnakaitse	25 000	0	0	15 000	20 000
<i>sh toetuse arvelt</i>					
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	25 000	0	0	15 000	20 000
06 Elamu- ja kommunaalmajandus	93 000	20 000	100 000	100 000	150 000
<i>sh toetuse arvelt</i>					
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	93 000	20 000	100 000	100 000	150 000
07 Tervishoid	0	0	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>					
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>					
08 Vaba-aeg, kultuur ja religioon	85 454	35 400	30 000	370 000	125 000
<i>sh toetuse arvelt</i>	62 304			170 000	75 000
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	23 150	35 400	30 000	200 000	50 000
09 Haridus	51 500	35 000	30 000	220 000	220 000
<i>sh toetuse arvelt</i>	40 000			120 000	120 000
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	11 500	35 000	30 000	100 000	100 000
10 Sotsiaalne kaitse	15 000	30 000	50 000	0	50 000
<i>sh toetuse arvelt</i>					
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	15 000	30 000	50 000		50 000
KÕIK KOKKU	807 304	755 400	860 000	945 000	835 000
<i>sh toetuse arvelt</i>	372 304	360 000	360 000	390 000	295 000
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	435 000	395 400	500 000	555 000	540 000

Suuremad investeringuobjektid

Kallaste keskväljak	502 350	600 000	600 000	150 000	150 000
<i>sh toetuse arvelt</i>	270 000	360 000	360 000	100 000	100 000
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	232 000	240 000	240 000	50 000	50 000
Kallaste ÜVK	83 000	0	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>					
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	83 000				
Alatskivi lasteaed päikesepark, küttesüsteemi renoveerimine	51 500	35 000			
<i>sh toetuse arvelt</i>	40 000				
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	11 500	35 000			
Alatskivi lasteaed ventilatsioon				110 000	110 000
<i>sh toetuse arvelt</i>				60 000	60 000
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>				50 000	50 000
Küttesüsteemide renoveerimine		30 000	30 000		
<i>sh toetuse arvelt</i>					
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>		30 000	30 000		
Vara külas elamuehituse arendamine	10 000	20 000	50 000	50 000	100 000
<i>sh toetuse arvelt</i>					
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	10 000	20 000	50 000	50 000	100 000
Koosa vabaajapark	0	10 000	20 000	370 000	125 000
<i>sh toetuse arvelt</i>				170 000	75 000
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	0	10 000	20 000	200 000	50 000
Vallamaja renoveerimine	35 000	35 000	50 000	50 000	120 000
<i>sh toetuse arvelt</i>					
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	35 000	35 000	50 000	50 000	120 000

2.4 Finantseerimistegevus

Finantseerimistegevus jaguneb:

- 1) kohustuste võtmine (+);
- 2) kohustuste tasumine (-).

2023. a lõpu seisuga oli valla laenukohustuste jääk 4 968 279 eurot. 2023 aastal refinantseeriti laenu summas 635 100 eurot (6 laenulepingu ülevaatamine ja üheks koondamine) ning võeti investeringute katteks laenu

summas 770 000 eurot. Peipsiääre Valla Volikogu otsuse alusel on lubatud 2024. aastal võtta investeerimislaenu kuni 615 000 eurot. Finantseerimistegevus kohustiste all on kajastatud ka kapitalirendikohustused.

Vastavalt KOF5-i §38 võib kohalik omavalitsus võtta laenu investeringuteks ja põhivara soetuseks antavaks sihtfinantseeringuks ja see võimaldab tagada finantssuutlikkuse tulevaste projektide omafinantseerimiseks.

Tabel 7 Finantseerimistegevuse prognoos

Peipsiääre vallavalitsus	2023 täitmine	2024 eeldatav täitmine	2025 eelarve	2026 eelarve	2027 eelarve	2028 eelarve
Finantseerimistegevus	313 410	149 529	-36 400	13 700	-37 900	64 200
Kohustiste võtmine (+)	1 429 761	615 000	480 000	515 000	550 000	545 000
Kohustiste tasumine (-)	-1 116 351	-465 471	-516 400	-501 300	-587 900	-480 800

Netovõlakoormus on võlakohustuste ja likviidsete varade kogusumma vahe aruandeaasta lõpu seisuga. Kohaliku omavalitsuse finantsjuhtimise seadus sätestab, et netovõlakoormus võib aruandeaasta lõpul ulatuda lõppenud aruandeaasta kuuekordse põhitegevuse tulude ja põhitegevuse kulude vaheni, kuid ei tohi ületada sama aruandeaasta põhitegevuse tulude kogusummat.

2.5 Sõltuv üksus

Sõltuv üksus on raamatupidamise seaduse mõistes kohaliku omavalitsuse üksuse otsese või kaudse valitseva mõju all olev üksus, kes on saanud kohaliku omavalitsuse üksuselt, riigilt, muult avalik-õiguslikult juriidiliselt isikult või eelnimetatud isikute valitseva mõju all olevatelt üksustelt üle poole tuludest või kes on saanud toetust ja renditulu kohaliku omavalitsuse üksustelt ja nende valitseva mõju all olevatelt üksustelt rohkem kui 10% vastava aasta põhitegevuse tuludest.

Peipsiääre valla konsolideerimisgruppi kuuluvad 100% valla omanduses olevad Vara Sport SA, Alatskivi Loss SA, Peipsiveere Hooldusravikeskus SA, Kallaste Arendus SA ja SA Alatskivi Tervisekeskus. SA Vara Sport tegevus lõpeb 31.07.2024 ja nimetatud üksuse andmeid pole strateegias enam kajastatud.

Tabel 8 Sõltuvad üksused kokku

Sõltuvad üksused KOKKU (konsolideeritud)	2023 täitmine	2024 eeldatav täitmine	2025 eelarve	2026 eelarve	2027 eelarve	2028 eelarve
Põhitegevuse tulud kokku (+)	1 670 569	1 778 000	1 838 000	1 839 000	1 880 000	1 880 000
sh saadud tulud kohalikult omavalitsuselt	225 473	315 000	313 000	308 000	303 000	298 000
sh alates 2012 sõlmitud katkestamatud kasutusrendimaksed	0	0	0	0	0	0
Põhitegevuse kulud kokku (+)	1 693 710	1 735 800	1 801 800	1 794 500	1 824 500	1 831 500

sh tehingud kohaliku omavalitsuse üksusega	124 459	140 000	150 000	150 000	160 000	170 000
sh alates 2012 katkestamatud kasutusrendimaksud (arvestusüksusesse mitte kuuluvatele üksustele)	0	0	0	0	0	0
Põhitegevustulem	-23 141	42 200	36 200	44 500	55 500	48 500
Investeeringustegevus kokku (+/-)	0	0	0	0	0	0
Eelarve tulem	-23 141	42 200	36 200	44 500	55 500	48 500
Finantseerimistegevus (-/+)	0	0	0	0	0	0
Likviidsete varade muutus (+ suurenemine, - vähenemine)	-23 141	42 200	36 200	44 500	55 500	48 500
Nõuete ja kohustuste saldode muutus (+/-)	0	0	0	0	0	0
Likviidsete varade suunamata jääk aasta lõpuks	272 185	314 385	350 585	395 085	450 585	499 085
Võlakohustused kokku aasta lõpu seisuga	0	0	0	0	0	0
sh kohustused, mille võrra võib ületada netovõlakoormuse piirmäära (arvestusüksuse väline)	0	0	0	0	0	0
sh võlakohustused (arvestusüksuse sisene)	0	0	0	0	0	0
sh muud võlakohustused, mis kajastuvad ka KOV bilansis	0	0	0	0	0	0
Netovõlakoormus (eurodes)	0	0	0	0	0	0
Netovõlakoormus (%)	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%

2.6 Arvestusüksus

Finantsdistsipliini meetmed kehtivad kogu kohaliku omavalitsuse arvestusüksusele, kuhu kuuluvad lisaks kohaliku omavalitsuse üksusele ka konsolideerimisgruppi kuuluvad sõltuvad üksused.

Finantsdistsipliini tagamiseks sätestab kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seadus finantsdistsipliini tagamise meetmed, milleks on kinnipidamine kohaliku omavalitsuse põhitegevuse tulemi lubatavast väärtusest ja kinnipidamine netovõlakoormuse ülemmäärast.

Põhitegevuse tulem on põhitegevuse tulude ja põhitegevuse kulude vahe, mille väärtus aruandeaasta lõpu seisuga peab olema null või positiivne. Põhitegevuse tulude ja kulude tasakaalu nõudest kinnipidamise nõue on täidetud. Põhitegevuse tulem on positiivne. Tulemi prognoosil 2024–2028 aastateks on järgitud eelarve planeerimisel konservatiivset joont. Positiivne põhitegevuse tulem on saavutatav vaid kulude kokkuhoiuga. Põhitegevuse kulusid vähendavate meetmetena on vallas toimunud valla hallatavate asutuste reorganiseerimine ja struktuuride optimeerimine.

Netovõlakoormus on võlakohustuste ja likviidsete varade suunamata jäägi vahe. Netovõlakoormus võib aruandeaasta lõpul ulatuda lõppenud aruandeaasta põhitegevuse tulude ja põhitegevuse kulude 10-kordse vaheni, kuid ei tohi ületada sama aruandeaasta põhitegevuse tulude kogusummat. Kui

põhitegevuse tulude ja põhitegevuse kulude 10-kordne vahe on väiksem kui 80% vastava aruandeaasta põhitegevuse tuludest, võib netovõlakoormus ulatuda kuni 80% vastava aruandeaasta põhitegevuse tuludest.

Tabel 9 Arvestusüksus

Peipsiääre vallavalitsus	2023 täitmine	2024 eeldatav täitmine	2025 eelarve	2026 eelarve	2027 eelarve	2028 eelarve
Põhitegevuse tulud kokku	11 300 667	11 965 913	12 564 000	12 910 000	13 446 000	13 767 000
Põhitegevuse kulud kokku	11 038 231	11 549 405	11 986 710	12 215 420	12 649 200	13 003 500
<i>sh alates 2012 sõlmitud katkestamatud kasutusrendimaksud</i>	49 316	33 839	26 240	21 895	925	0
Põhitegevus-tulem	262 436	416 508	577 290	694 580	796 800	763 500
Investeeringis-tegevus kokku	-795 450	-559 500	-455 000	-609 600	-674 500	-778 500
Eelarve tulem	-533 014	-142 992	122 290	84 980	122 300	-15 000
Finantseerimis-tegevus	313 410	149 529	-36 400	13 700	-37 900	64 200
Likviidsete varade muutus (+ suurenemine, - vähenemine)	-527 380	6 537	85 890	98 683	84 400	49 200
Nõuete ja kohustuste saldode muutus (+/-)	-307 776	0	0	0	0	0
Likviidsete varade suunamata jääk aasta lõpuks	307 848	314 385	400 275	498 955	583 355	632 555
Võlakohustused kokku aasta lõpu seisuga	4 968 279	5 083 969	5 021 329	5 013 134	4 974 309	5 038 509
<i>sh kohustused, mille võrra võib ületada netovõlakoormuse piirmäära (arvestusüksuse väline)</i>	0	0	0	0	0	0
Netovõlakoormus (eurodes)	4 660 431	4 769 584	4 621 054	4 514 179	4 390 954	4 405 954
Netovõlakoormus (%)	41,2%	39,9%	36,8%	35,0%	32,7%	32,0%

Netovõlakoormuse ülemmäär (eurodes)	9 040 534	9 572 730	9 423 000	9 037 000	8 739 900	8 260 200
Netovõlakoormuse ülemmäär (%)	80,0%	80,0%	75,0%	70,0%	65,0%	60,0%
Vaba netovõlakoormus (eurodes)	4 380 103	4 803 146	4 801 946	4 522 821	4 348 946	3 854 246

Arvestusüksuse põhitegevuse tuludest ja kuludest on välja arvatud omavahelised tehingud.

3. KOKKUVÕTE

Käesolev eelarvestrateegia on koostatud 2024. aasta esimese poolaasta tulemuste baasil prognoosides aastateks 2025-2028 arengukava tegevuskavas toodud tegevuste elluviimist.

Eelarvestrateegia perioodi põhitegevuse tulud on prognoositud suhteliselt konservatiivselt tagamaks valla finantsstabiilsuse ja jätkusuutliku arengu. Eelarvestrateegia seob arengukavas toodud strateegiliste eesmärkide täitmise ning vastavad tegevused ja investeeringud realselt olemasolevate ressursidega. Jätkusuutliku majandamise, investeerimise ja omafinantseeringute tagamiseks peab investeerimisvõimekus pikas perspektiivis perioodi keskmisena olema positiivne.

Peipsiääre vald ja konsolideerimisgrupi üksused on finantssituatsioonis, mis võimaldab ning mida arvestades peaks järgneval neljal aastal teostama valla arengu seisukohalt olulisi ja tulevikus kaudset tulu toovaid investeeringuid. Tähelepanu peab olema kulude pideval jälgimisel, et tagada tegevuskava täitmine ja jätkusuutlik tegevus.

Samas on Peipsiääre vald väga tundlik väliskeskkonnast tulenevatele muutustele – eelarve tulude võimalik vähenemine, mis eelkõige on seotud maksumaksjate arvu vähenemisega või inimeste sissetulekute kasvutempo langusega. Kõige raskemini prognoositav tululiik ongi üksikisiku tulumaks. Peipsiääre vallas moodustab tulumaks põhitegevuse tuludest ca 50 protsenti. Valla tulude jaoks on risk, kui riik muudab tulude laekumist reguleerivad seadusi.

Eelarvestrateegia kinnitab, et Peipsiääre vald on võimeline oma tegevusi finantseerima ja võetud kohustisi tasuma.